

Spacerem ^{po} Konstancinie-Jeziornie

*The Walking Guide
to Konstancin-Jeziorna*

KONSTANCIN-JEZIORNA
więcej niż uzdrowisko

Spacerem ^{po} Konstancinie-Jeziornie

*The Walking Guide
to Konstancin-Jeziorna*

**TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW
PIĘKNA I ZABYTKÓW
KONSTANCINA
IM. STEFANA ZEROMSKIEGO**

KONSTANCIN-JEZIORNA
więcej niż uzdrowisko

Publikacja powstała z inicjatywy
Towarzystwa Miłośników Piękna i Zabytków
Konstancina im. Stefana Żeromskiego,
z okazji Festiwalu Otwarte Ogrody,
przy wsparciu finansowym Gminy Konstancin-Jeziorna

Redakcja:

dr Hanna Winogrodzka-Szaflik, Hanna Kaniasta

Współpraca:

Hanna Budnicka, Aurelia Kuran-Puszkarska,
Irminda Wiak, Wydział Promocji i Współpracy Zagranicznej
Urzędu Miasta i Gminy Konstancin-Jeziorna

Tłumaczenie na język angielski: Xenia Zawadowska

Opracowanie graficzne: Anna Skowrońska,
Magdalena Skowrońska

Skład: IDEAPRESS sp. z o.o.

Zdjęcia: Andrzej Piętka, Andrzej Czuba,
Hanna Winogrodzka-Szaflik, Hanna Kaniasta,
Monika Bukowińska, Aurelia Puszkarska,
Gmina Konstancin-Jeziorna,
pocztówki ze zbiorów Elżbiety Białej

Na okładkach wykorzystano akwarele pt. *Willa Świt*
Stefana Żeromskiego i *Willa Ukrainka* (na tylnej okładce)
autorstwa Diany Banaszczyk

© Towarzystwo Miłośników Piękna i Zabytków
Konstancina im. Stefana Żeromskiego
© Gmina Konstancin-Jeziorna

Konstancin-Jeziorna 2024
Wydanie I

Druk: MATRIX Drukarnia offsetowa i introligatornia
ul. Czajewicza 19, 05-500 Piaseczno

Gmina
Konstancin-Jeziorna

Spis treści / Content

Wstęp – Spacerem po Konstancinie-Jeziornie 5
The Walking Guide to Konstancin-Jeziorna

Kilka słów o historii Konstancina-Jeziorny 8
A Few Words About the History of Konstancin-Jeziorna

Trasa 1. Zabytkowe wille i obiekty14
Historic Villas and Buildings

Willa Hugonówka.....	16
Tężnia.....	18
Pomnik Stefana Żeromskiego.....	20
Pomnik Papieża Jana Pawła II.....	21
Głaz Pamiątkowy.....	22
Willa Szwajcarka.....	23
Willa Natemi.....	25
Willa Moja.....	27
Willa Taira.....	28
Willa Leliwa.....	29
Willa Izehali.....	31
Willa Muszka.....	32
Willa Maryla.....	33
Pomnik katyński.....	35
Willa Świt.....	36
Wieża ciśnień.....	38
Willa Zbyszek.....	39
Willa Helena.....	41
Willa Anna.....	42
Willa Julia.....	43
Willa Ukrainka.....	46
Willa Rusalka.....	48
Willa Kaprys.....	49
Willa Słoneczna.....	50
Kościół Wniebowzięcia NMP.....	52
Willa Miła.....	53

Trasa 2. Papiernia w Jeziornie 55
Paper Mill / Papiernia in Jeziorna

Papiernia w Jeziornie.....	56
Kościół św. Józefa Oblubieńca.....	59
Dom mieszkalny dla techników i inżynierów Fabryki Papieru.....	60
Budynek Szkoły Powszechnej.....	61
Budynek Szpitala i Ambulatorium.....	63
Dom Ludowy.....	64
Komin Fabryki Papieru.....	65

Detal ogrodzenia ul. Gąsiorowskiego 7 w Konstancinie-Jeziornie | Fence
detail 7 Gąsiorowskiego St in Konstancin-Jeziorna Fot. Monika Bukowińska

Spacerem po Konstancinie-Jeziornie The Walking Guide to Konstancin-Jeziorna

Szanowni Spacerowicze,
Dear Walkers,

znajdujecie się w Konstancinie-Jeziornie, jedynym uzdrowisku na Mazowszu. Ta mała miejscowość licząca około 21 tysięcy mieszkańców jest niezwykle interesująca przyrodniczo i jednocześnie pełna zabytkowych budowli. W Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się 330 obiektów, spośród których 129 wpisanych jest do Rejestru Zabytków, co oznacza, że mają szczególną prawną ochronę. Towarzystwo Miłośników Piękna i Zabytków Konstancina im. Stefana Żeromskiego opracowało przewodnik **Spacerem po Konstancinie-Jeziornie**, który ma ułatwić zarówno mieszkańcom, jak i przyjezdnym zwiedzanie miasta w dogodnym dla nich czasie. Nie proponujemy zobaczenia wszystkiego, mamy jednak nadzieję, że nasz subiektywny wybór dwóch tras spacerowych okaże się dla Państwa atrakcyjny.

welcome to Konstancin-Jeziorna, the only health resort in Mazovia. This charming town of approximately 21,000 inhabitants boasts a unique blend of natural beauty and rich historical heritage. The Communal Register lists 330 noteworthy objects, with 129 designated as historical monuments, ensuring their special legal protection.

The Stefan Żeromski Association for the Lovers of Beauty and Monuments of Konstancin has developed this **Walking Guide to Konstancin-Jeziorna**, designed to facilitate self-guided exploration for both residents and visitors. While we don't aim to cover everything, we offer two curated walking routes that we believe you will find captivating.

Route 1 focuses on historic villas and buildings within the town center, Spa Park / Park

Trasa 1 obejmuje zabytkowe wille i obiekty w samym centrum miejscowości, na terenie Parku Zdrojowego i w jego bezpośredniej okolicy, wzdłuż ulic Sienkiewicza, Żeromskiego i Batorego. Liczy około 3 km i można ją przejść w czasie od 1,5 do 2 godzin.

Trasa 2 przebiega na terenie Mirkowa (dzielnicy Konstancina-Jeziorny) – unikatowego osiedla dla pracowników nieistniejącej już dziś papierni w Jeziornie. Czas zwiedzania jest stosunkowo krótki, wynosi bowiem tylko około 30 minut, ale na zakończenie proponujemy wizytę w **Muzeum Wycinanki** znajdującym się w odrestaurowanym zabytkowym

Zdrojowy and its surrounding areas, along Sienkiewicza, Żeromskiego, and Batorego Streets. This route is approximately 3 kilometers long and can be comfortably completed within 1.5 to 2 hours.

Route 2 explores the Mirków district, a unique former settlement for employees of the now-defunct Paper mill / Papiernia in Jeziorna. This relatively short route, approximately 30 minutes long, concludes with an optional visit to the **Museum of Paper Cutting / Muzeum Wycinanki**, housed within the restored historic **Folk House / Dom Ludowy** on the estate.

Pomnik Stefana Żeromskiego | Monument to Stefan Żeromski

Fot. Andrzej Piętko

Domu Ludowym będącym częścią osiedla.

Każdy obiekt wymieniony w **Spacerowniku** opatrzony jest zdjęciem oraz krótkim opisem w języku polskim i angielskim. Mamy nadzieję, że ułatwi on Państwu lokalizację i identyfikację zabytkowych obiektów oraz spowoduje wzrost zainteresowania historią naszego miasta. Więcej informacji na jej temat można znaleźć na stronach: **www.muzeumkonstancina.pl** oraz w przewodniku *Kalejdokop Konstancina-Jeziorny* dostępnym w bibliotekach. ■

Each location featured in the **Walking Guide** is accompanied by a photo and a concise description in both Polish and English. We hope this information will enhance your ability to locate and appreciate the historical buildings, and spark a deeper interest in the town's fascinating past. For further information, please visit: **www.muzeumkonstancina.pl** or consult the *Kaleidoscope of Konstancin-Jeziorna* guidebook available in local libraries. ■

Goście w ogrodzie willi Świt Stefana Żeromskiego | Guests in the garden of Stefan Żeromski's villa Świt

Fot. Aurelia Puszkańska

Kilka słów o historii Konstancina-Jeziorny

A Few Words About the History of Konstancin-Jeziorna

Konstancin powstał pod koniec XIX w. na terenie wydzielonym z należących do rodziny Potulickich dóbr oborskich. Pierwsze wzmianki o **Oborach**, miejscowości leżącej na terenie obecnej gminy Konstancin-Jeziorna, pochodzą z początku XIV w. W XVII w. Obory nabył hetman **Stanisław Koniecpolski**. Kolejnym właścicielem został kanclerz wielki koronny **Jan Wielopolski**, który zbudował istniejący tu do dzisiaj barokowy dwór. Wdowa po kolejnym właścicielu,

Konstancin-Jeziorna's origins trace back to the late 19th century, when land was separated from the Obory estate, owned by the Potulicki family. The first mentions of **Obory**, located within the present-day municipality, date back to the early 14th century. In the 17th century, Obory was acquired by Hetman **Stanisław Koniecpolski**. Subsequent ownership passed to the Great Chancellor of the Crown, **Jan Wielopolski**, who built the Baroque manor house that still stands today. The estate eventually passed to

Dwór w Oborach | Manor house in Obory

Fot. Andrzej Piętka

Dworzec Kolejki Wilanowskiej (obecnie nie istnieje) | Wilanowska Railway Station (currently non-existent)

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

Hieronimie Wielopolskim, zapisała dobra siostrzeńcowi **Michałowi Potulickiemu**, przedstawicielowi ostatniego rodu posiadającego te ziemie.

W 1897 r. Witold hr. Skórzewski, działając z polecenia swojej matki Konstancji z Potulickich Skórzewskiej, zajął się spadkiem po jej siostrze – Marii Grzymała-Potulickiej, właścicielce dóbr oborskich. Postanowił stworzyć letnisko i dokonał parcelacji części tych ziem, z których wydzielono 261 działek po około 3300 m kwadratowych każda. Ponadto doprowadzono linię kolejki wilanowskiej, urządzono park w stylu angielskim z kortami tenisowymi oraz hotelem z restauracją. Nowo powstała osada została nazwana od imienia matki

Michał Potulicki, the last family member to hold ownership.

In 1897, Count **Witold Skórzewski**, acting on behalf of his mother, **Konstancja Skórzewska** (née Potulicka), inherited the land from her sister, Maria Grzymała-Potulicka.

Konstancja hr. Potulicka
hr. Skórzewska, 1896 |
Konstancja, Countess Potulicka,
Countess Skórzewska, 1896

Źródło fot.: *Wokół pałacu i dworu
z kolekcji Janusza Przewłockiego,
Warszawa 2009, s. 83*

założyciela – **Konstancją**. I to był początek dzisiejszego Konstancina.

Pięknymi terenami nie- daleko Warszawy zaczęli się interesować bogaci przemy- słowcy, fabrykanci, artyści, ale też arystokraci, prawnicy i lekarze. Ponieważ wyjazdy w okresie wakacyjnym na let- niska stały się wówczas mode- ne, działki znajdowały wielu nabywców. Konstancin się rozrastał. Projekty willi, do- mów oraz pensjonatów były zamawiane u najlepszych architektów i wykonaw- ców. W 1903 r. **Hugo Seydel** zbudował pierwszy zakład przyrodolecznicy – willę Hu- gonówka (obecnie siedziba Konstancińskiego Domu Kultury). W 1916 r. miejsco- wość ze względu na unikalny

He envisioned a summer re- sort and divided the land into 261 plots of approximately 3,300 square meters each. He also facilitated the extension of the Wilanów railway line, es- tablished an English-style park with tennis courts, and built a hotel with a restaurant. The newly established settlement was named after his mother, **Konstancja**, marking the beginning of present-day Konstancin.

This picturesque area near Warsaw attracted wealthy industrialists, factory owners, artists, aristocrats, lawyers, and doctors. As vacationing became fashionable, the plots were readily purchased, lead- ing to Konstancin's expansion. Renowned architects and builders were commissioned to

Hotel-restauracja Casino, początek XX w. (obecnie nie istnieje) | Hotel- restaurant Casino, early 20th century (currently non-existent)

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

Ulica Sienkiewicza, 1 poł. XX w. | Sienkiewicza St, 1st half of the 20th century

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

mikroklimat otrzymała sta- tus uzdrowiska i urzędową nazwę **Osada i Uzdrowisko Konstancin**.

Pod koniec XIX w. w leżą- cym nieopodal Skolimowie Wacław Preker, jego ówczesny

design villas, houses, and guest houses. In 1903, **Hugo Seydel** constructed the first natural healthcare facility, Villa Hu- gonówka (now the Konstancin Cultural Centre). Konstancin's unique microclimate led to its

Wieża ciśnien,
początek
XX wieku

Water Tower,
early 20th
century

Pocztówka
ze zbiorów
Elżbiety Białej

właściciel, również dokonał parcelacji dóbr z przeznaczeniem na działki letniskowe. W 1900 r. powstały pierwsze pensjonaty letniska **Skolimów**. W 1924 r. nastąpiło połączenie Skolimowa i Konstancina w jedną wspólną gminę, na razie jeszcze większą. Podobnie działo się na początku XX w. w pobliskich **Chylicach**, w części których również utworzono letnisko. W 1965 r. na terenie Konstancina, na głębokości ponad 1600 m pod powierzchnią ziemi, zostały odkryte bogate złoża solanki termalnej. Zaczęły powstawać sanatoria uzdrowskie.

Tężnia solankowa, jeden z najbardziej znanych obiektów Uzdrowska Konstancin,

official designation as a spa town in 1916, named **Osada i Uzdrowsko Konstancin**.

Meanwhile, in the late 19th century, Wacław Preker, owner of nearby Skolimów, also divided his estate into summer plots. The first **Skolimów** summer houses appeared in 1900. In 1924, Skolimów and Konstancin merged into a single, still rural municipality. A similar development occurred in the early 20th century in nearby **Chylce**, where a summer resort was also established.

The discovery of rich thermal brine deposits over 1,600 meters underground in Konstancin in 1965 led to the construction of spa sanatoriums. The iconic **Brine Graduation**

Skolimów. Rzeka Jeziora, początek XX w. | Skolimów. Jeziora river, early 20th century

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

została zbudowana w 1978 r. i jest zasilana solanką z położonego nieopodal odwiertu, która, dzięki stężeniu minerałów na poziomie 75 proc., ma właściwości lecznicze. Powietrze wokół tężni w wyniku parowania wody solankowej tworzy swoisty mikroklimat zbliżony do klimatu, którym możemy cieszyć się nad morzem.

Miasto i gmina **Konstancin-Jeziorna** powstało w 1969 r. z połączenia **Chylic** i **Skolimowa** – mających charakter letniskowy, **Konstancina** – miejscowości uzdrowsko-letniskowej, oraz miasta **Jeziorna** z przemysłową dzielnicą **Mirków**, a także wielu okolicznych wsi. Należy do powiatu piaseczyńskiego w województwie mazowieckim i jest jedynym uzdrowskiem na Mazowszu. ■

Tower / Tężnia Solankowa, built in 1978, is fed by brine from a nearby borehole. This brine, with a 7.5% mineral concentration, boasts healing properties. The evaporation process creates a unique microclimate around the tower, similar to that found by the sea. In 1969, the town and municipality of **Konstancin-Jeziorna** was formed through the merger of **Chylce** and **Skolimów** (with their summer resort character), **Konstancin** (a spa and summer resort), and the town of **Jeziorna**, including its industrial district of **Mirków** and surrounding villages. Today, Konstancin-Jeziorna belongs to the Piaseczyński County in the Mazovian Voivodeship and holds the distinction of being the only health resort in Mazovia. ■

Samochody marki Ford przed restauracją w Parku Zdrojowym, lata 30. XX w.
Ford cars in front of the restaurant in the Spa Park, 1930s

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

Trasa 1 / Route 1

Zabytkowe wille i obiekty

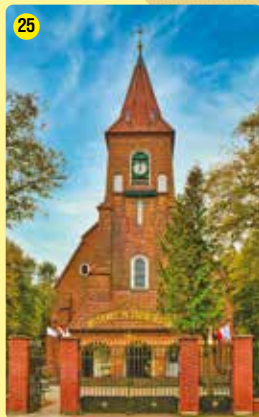
Historic Villas and Buildings

Willi Hugonówka | Villa Hugonówka

Tężnia | Graduation Tower

Kościół Wniebowzięcia NMP
Church of the Assumption
of the Blessed Virgin Mary

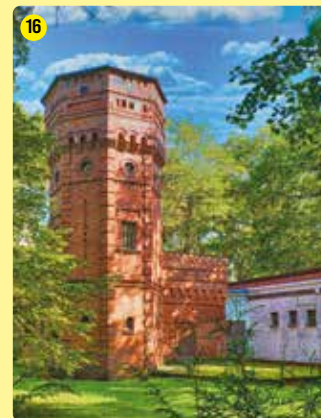
Willi Kaprys
Villa Kaprys

Willi Ukrainka | Villa Ukrainka

Willi Świt | Villa Świt

Wieża Ciśnień | Water tower

Willi Julia | Villa Julia

Willi Anna | Villa Anna

Trasa 1 / Route 1

Zabytkowe wille i obiekty Historic Villas and Buildings

Czas zwiedzania ok. 1,5 – 2 godz.

Tour time: Approximately 1.5 – 2 hours

Zwiedzanie rozpoczynamy w Parku Zdrojowym, przy willi Hugonówka

Starting point: Spa Park / Park Zdrojowy, by the Hugonówka villa

1 Willa Hugonówka, ul. Mostowa 15 Villa Hugonówka, 15 Mostowa St

Powstała w latach 1902–1903, według projektu architektów Karola Kozłowskiego i Otto Kudera. Okazały budynek umiejscowiony przy Parku Zdrojowym w Konstancinie-Jeziornie powstał na zlecenie **Hugona Seydla**, warszawskiego winiarza i konsula

Built in 1902–1903 by architects Karol Kozłowski and Otto Kuder, Hugonówka is an imposing building located by the Spa Park / Park Zdrojowy in Konstancin-Jeziorna. Commissioned by **Hugon Seydl**, a Warsaw wine-maker and honorary consul

Willa Hugonówka, początek XX w. | Villa Hugonówka, early 20th century

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

Willa Hugonówka | Villa Hugonówka

Fot. Andrzej Piętka

honorowego Królestwa Serbii w Polsce. Nazwa pochodzi od imienia właściciela. Budynek pełnił funkcję pierwszego na tym terenie **Zakładu Przyrodoleczniczego**. Wyposażony był w łazienki przystosowane do zabiegów leczniczych, inhalatorium, salę gimnastyczną, a także salon i czytelnię. Zakład działał do końca I wojny światowej, przyczyniając się przedtem do przyznania Konstancinowi statusu uzdrowiska. W dwudziestolecie międzywojennym Hugonówka stała się pensjonatem. Zaczęto ją wówczas nazywać **Domem pod Diabłami**, ze względu na rzeźby dwóch faunów umieszczonych na postumentach stojących przy wejściu. Po II wojnie światowej budynek

of the Kingdom of Serbia in Poland, the building was named after its owner. It served as the first **Natural Medicine Institution** in the area, equipped with bathrooms for therapeutic treatments, an inhalatorium, a gymnasium, a lounge, and a reading room. Hugonówka operated until the end of the First World War, playing a significant role in Konstancin being granted the status of a health resort. During the interwar period, Hugonówka became a boarding house known as the **House under the Devils** due to the sculptures of two fauns adorning the entrance. After World War II, the building served various public

pełnił funkcje publiczne. Miał tu siedzibę Zespół Pieśni i Tańca Skolimów. Pod koniec lat 50. w Hugonówce otwarto kino Fregata, następnie kino **Beata** działające do 1990 r. i Pub pod Diablami. Obecnie **Hugonówka** jest siedzibą **Konstancińskiego Domu Kultury**. ■

functions, housing the Skolimów Song and Dance Ensemble, the Fregata cinema, the **Beata** cinema, and the Pod Diablami Pub. Currently, **Hugonówka** is the seat of the **Konstancin Cultural Centre / Konstanciński Dom Kultury**. ■

Tężnia w Parku Zdrojowym | Graduation Tower in Spa Park

Fot. z zasobu Gminy Konstancin-Jeziorna

2 Tężnia, Park Zdrojowy Graduation Tower, Spa Park / Park Zdrojowy

W 1965 r. na terenie Konstancina, na głębokości 1600 m pod powierzchnią ziemi, zostały odkryte bogate złoża **solanki termalnej**. Zaczęły powstawać sanatoria uzdrowiskowe.

The discovery of rich **thermal brine** deposits 1,600 meters underground in Konstancin in 1965 led to the construction of spa sanatoriums. The iconic **Brine Graduation Tower** was

W 1977 r. rozpoczęto budowę tężni, którą oddano do użytku w 1978 r.

Tężnia solankowa uznawana jest za serce Parku Zdrojowego. Jest jedną z kilkunastu tężni w Polsce – drugą najstarszą i najbardziej rozpoznawalną po ciechocińskiej. Powietrze wokół tężni tworzy swoisty mikroklimat zbliżony do klimatu nad morzem. ■

built in 1977 and put into operation in 1978. Considered the heart of the Spa Park, it is one of a dozen graduation towers in Poland and the second oldest and most recognizable after the one in Ciechocinek. The evaporation process within the tower creates a unique microclimate similar to that found by the sea. ■

◀ **Grzybek rozpylający solankę**
A mushroom spraying a salt spray

Fot. Andrzej Piętka

Droga do tężni | The road to the graduation tower

Fot. Andrzej Piętka

Pomnik Stefana Żeromskiego w Parku Zdrojowym | Monument to Stefan Żeromski in the Spa Park
Fot. Andrzej Piętko

3 Pomnik Stefana Żeromskiego, Park Zdrojowy Stefan Żeromski Monument, Spa Park / Park Zdrojowy

Skwer Stefana Żeromskiego z pomnikiem pisarza powstał w 2016 r. Znajduje się w Parku Zdrojowym, na wysokości ul. Wierzejewskiego. Figurę posadowiono na granitowej ławce. Przedstawia zamyślnego pisarza, który przysiadł podczas spaceru, by zrobić notatki. Postać z brązu wykonał artysta rzeźbiarz **Paweł Pietrusiński**. Wokół ławeczki na siedmiu niewysokich cokołach znajdują się grawerowane inskrypcje z fragmentami najważniejszych dzieł literata. ■

Created in 2016, the **Stefan Żeromski square** with a monument to the writer is located in the Spa Park, at the level of Wierzejewskiego Street. The bronze statue depicts a thoughtful writer squatting during a walk to take notes. Sculptor **Paweł Pietrusiński** created the figure, which sits on a granite bench surrounded by seven low pedestals engraved with excerpts from Żeromski's most important works. ■

4 Pomnik Papieża Jana Pawła II, Park Zdrojowy Monument to Pope John Paul II, Spa Park / Park Zdrojowy

Powstał z inicjatywy mieszkańców w 2008 r. Autorami projektu są artyści rzeźbiarze: prof. **Gustaw Zemła** i **Paweł Pietrusiński** (wykonawstwo). Pomnik wykonany z brązu przedstawia postać papieża stojącego przy pniu drzewa, na którym umieszczony jest wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej. ■

This bronze monument, erected in 2008 on the initiative of local residents, depicts the figure of Pope John Paul II standing by a tree trunk bearing an image of Our Lady of Częstochowa. Sculptors Prof. **Gustaw Zemła** and **Paweł Pietrusiński** were responsible for the project's design and execution. ■

Pomnik Papieża Jana Pawła II | Monument to Pope John Paul II

Fot. Hanna Kaniasta

5 **Głaz Pamiątkowy, Park Zdrojowy,** nieopodal pomnika Jana Pawła II **Commemorative Boulder, Spa Park /** Park Zdrojowy

Powstanie Konstancina wiąże się nierozdzielnie z osobą **Witolda hrabiego Skórzewskiego**, który w 1897 r. wydzielił z dóbr ziemskich Obory, należących do Marii hrabiny Potulickiej, 225 morgów lasów i nieużytków przylegających do rzeki Jeziorki. Teren podzielił na działki, ulice i parki. Tak powstało nowe podwarszawskie letnisko. W 1936 r. sołtysem Konstancina został pisarz **Wacław Gąsiorowski**.

Located near the monument to John Paul II, this boulder commemorates **Count Witold Skórzewski**, whose actions in 1897 led to the establishment of Konstancin. Skórzewski separated 225 morgas of land from the Obory property belonging to Maria Countess Potulicka, dividing it into plots, streets, and parks, effectively creating a new suburban summer resort. Writer **Wacław**

Głaz Pamiątkowy ku czci założyciela Konstancina Witolda hr. Skórzewskiego
Memorial boulder in honor of the founder Konstancin Witold Count Skórzewski

Fot. Hanna Winogrodzka-Szaflik

W 1937 r. przypadła **rocznica 40-lecia Konstancina** i z tej okazji w konstancińskim parku Gąsiorowski postanowił wznieść pomnik w postaci Głazu Pamiątkowego poświęcony osobie założyciela. W 2023 r. z inicjatywy Towarzystwa Miłośników Piękna i Zabytków Konstancina im. Stefana Żeromskiego przy wsparciu finansowy gminy pomnik został odrestaurowany. ■

Gąsiorowski, who served as Konstancin's mayor in 1936, initiated the erection of this monument in 1937, marking the **40th anniversary of Konstancin**. In 2023, the Stefan Żeromski Society of Lovers of Beauty and Monuments of Konstancin and with the financial support of the municipality renovated the boulder. ■

Willa Szwajcarka | Villa Szwajcarka

Fot. Andrzej Piętko

6 **Willa Szwajcarka, ul. Sienkiewicza 5** **Villa Szwajcarka, 5 Sienkiewicza St**

Powstała w 1899 r., według projektu architektów Józefa Piusa-Dziekońskiego i Władysława Czosnowskiego.

Built in 1899 by architects Józef Pius Dziekoński and Władysław Czosnowski. Szwajcarka is one of the

Szwajcarka jest jednym z pierwszych pensjonatów wybudowanych w Konstancinie, prawdopodobnie przez **Towarzystwo Akcyjne Ulepszonej Miejscowości Letniczych**. W 1901 r. willę nabył Kazimierz Mieszczański, a następnie w 1909 r. przejął ją Józefa z Iwaszkiewiczów hrabina Dąbska. Po 1945 r. willę zaadaptowano na mieszkania kwaterunkowe. Obecnie znajduje się tutaj restauracja. Willę zaprojektowano w stylu typowym dla pensjonatów szwajcarskich. Murowana i otynkowana, miała początkowo oparte na słupach drewniane werandy i balkony przebiegające dookoła budynku.

first boarding houses built in Konstancin, possibly by the **Towarzystwo Akcyjne Ulepszonej Miejscowości Letniczych**. In 1901, Kazimierz Mieszczański purchased the villa, followed by Countess Dąbska, née Iwaszkiewicz, in 1909. After World War II, it served as a council house and currently houses a restaurant.

Originally designed in the typical Swiss boarding house style, the brick and plastered villa once featured wooden verandas supported by pillars and balconies encircling the building. Numerous renovations have transformed the structure,

Willa Szwajcarka, początek XX w. | Villa Szwajcarka, early 20th century

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

Policznych remontach i przekształceniach z tego oryginalnego detalu architektonicznego zachowały się tylko drewniana balustrada balkonu na dekoracyjnych wspornikach oraz łukowato wygięte wsporniki pod okapem. ■

leaving only the decorative wooden balcony balustrade and the arched supports under the eaves as remnants of its original architectural details. ■

Willa Natemi | Villa Natemi

Fot. Andrzej Piętka

7 **Willa Natemi**, ul. Sienkiewicza 7 **Villa Natemi**, 7 Sienkiewicza St

Powstała ok. 1905 r., według projektu architekta Artura Oraczewskiego.

Artur Oraczewski, który był właścicielem, na cześć żony nadał willi nazwę **Eugenia**. W 1910 r. willę nabyła Bronisława księżna Drucka-Lubecka, w której posiadaniu

Built around 1905 and designed by architect Artur Oraczewski, the villa was originally named **Eugenia** after his wife. In 1910, Duchess Bronisława Drucka-Lubecka acquired the property, and it remained in her family's possession until 1926. Her

Willa Natemi
Villa Natemi

Fot. Monika
Bukowińska

nieruchomość pozostawała do 1926 r. Córką właścicielki była Zofia Drucka-Lubeczka, późniejsza **Chomętowska**,

jedna z najbardziej znanych polskich fotografek. W czasie I wojny światowej część willi wynajmował artysta **malarz Franciszek Ejsmond** z żoną Marią z Wieniawskich oraz synami: Stanisławem – malarzem – i Julianem – poetą. W czasie swojego pobytu wykonał on istniejący do dziś fresk przedstawiający bawiące się putta (małych chłopców – aniołki) umieszczony na fasadzie w niszy nad balkonem. Kolejnym nabywcą willi był profesor prawa **Aleksander Jackowski** z żoną Marią, brat rzeźbiarza Stanisława Jackowskiego. Wtedy

daughter, Zofia Drucka-Lubeczka (later **Chomętowska**), was a renowned Polish photographer. During World War I, a portion of the villa was rented by **painter Franciszek Ejsmond**, his wife Maria (née Wieniawska), and their sons Stanisław (painter) and Julian (poet). Ejsmond created a still-existing fresco depicting playful putti (little boy angels) on the facade above the balcony. Law professor **Aleksander Jackowski** and his wife Maria, brother of sculptor Stanisław Jackowski, were the next owners, likely giving the villa the name

prawdopodobnie willa otrzymała imię **Maria**. Wreszcie w 1930 r. willę kupił inż. kolejnictwa **Emil Landsberg** z żoną Natalią. Od skrótu imion właścicieli nazwano ją wówczas **Natemi**. Obecnie budynek znajduje się w prywatnych rękach. Jest to jedna z najbardziej eleganckich willi Konstancina. ■

Maria during their ownership. Finally, in 1930, railway engineer **Emil Landsberg** and his wife Natalia purchased the villa, naming it **Natemi** from the abbreviation of their names. Today, the building remains in private hands and is considered one of the most elegant villas in Konstancin. ■

8 Willa Moja, ul. Sienkiewicza 9
Villa Moja, 9 Sienkiewicza St

Powstała w 1901 r., według projektu architekta Bronisława Colonna-Czosnowskiego. Została zbudowana na zlecenie warszawskiego aptekarza **Karola Nowodworskiego**.

Built in 1901 by architect Bronisław Colonna-Czosnowski, Villa Moja was commissioned by Warsaw pharmacist **Karol Nowodworski**. Its design evokes medieval castles,

Willa Moja | Villa Moja

Fot. Andrzej Piętka

Willa nawiązuje kształtem do średniowiecznych zamków. Jej charakterystycznym elementem jest dwukondygnacyjna wieża zwieńczona krenelazem (ozdobnym zwieńczeniem muru) dostawiona do budynku głównego. Pierwotnie szczyt budynku, w którym znajdował się napis **Elźbiecin**, miał bogatą oprawę snycerską. Przed wojną w willi częstym gościem był znany malarz Józef Pankiewicz. ■

featuring a characteristic two-storey tower topped with a crenellation (decorative wall finial) that adjoins the main building. Originally, the gable of the building, which bore the inscription **Elźbiecin**, had a rich wood-carving design. Before the war, the well-known painter Józef Pankiewicz was a frequent guest at the villa. ■

Willa Taira | Villa Taira

Fot. Andrzej Piętko

9 Willa Taira, ul. Sienkiewicza 11 Villa Taira, 11 Sienkiewicza St

Powstała po 1908 r. według projektu nieznanego architekta. Wybudowana dla **Karola**

Built after 1908 by an unknown architect, Villa Taira was originally constructed

i Stefanii z Kunców Pošepnych. Karol Pošepny, fabrykant czeskiego pochodzenia, był producentem kotłów parowych. Willa, którą wówczas nazywano **Stefania**, pozostała w rękach tej rodziny do 1934 r. Kolejni właściciele to Pratkowscy, którzy od skrótu imienia swoich dzieci – Tadeusza i Ireny – zmienili nazwę willi na **Taira**. W 1968 r. willę sprzedano Centralnemu Związkowi Rzemieślniczych Spółdzielni Zaopatrzenia i Zbytu. Budowla stanowi przykład eleganckiej podmiejskiej rezydencji w stylu neoklasycystycznym. ■

for **Karol and Stefania of Kunce Pošepny.** Karol Pošepny, a Czech factory owner specializing in steam boilers, owned the villa, then named **Stefania**, until 1934. The Pratkowski family subsequently acquired the property and renamed it **Taira** after their children, Tadeusz and Irena. In 1968, the Central Association of Crafts Cooperatives for Supply and Purchase became the new owner. The building exemplifies an elegant suburban residence designed in the neoclassical style. ■

10 Willa Leliwa, ul. Sienkiewicza 13 Villa Leliwa, 13 Sienkiewicza St

Powstała w latach 1910–1914 według projektu architekta Bronisława Colonna-Czosnowskiego. Willa to pensjonat zbudowany dla Janiny z Kostrzewskich primo voto **hrabiny Hutten-Czapskiej**, secundo voto Karwosieckiej. W opinii współczesnych uznany był za najbardziej elegancki w Konstancinie i nazywany filią hotelu Bristol. Podczas okupacji obiekt przejęła niemiecka komenda Stabsquartier Konstantin. Po wojnie stał się bazą szkoleniową różnych resortów

Built between 1910 and 1914 by architect Bronisław Colonna-Czosnowski. Villa Leliwa originally served as a boarding house for Countess Janina, née Kostrzewska, previously married to **Count Hutten-Czapski** and then to Count Karwosiecki. Considered the most elegant villa in Konstancin at the time, it even earned the nickname “a branch of the Bristol Hotel.” During the German occupation of World War II, the building was commandeered by the Stabsquartier Konstantin military command. After the war,

Willa Leliwa | Villa Leliwa

Fot. Andrzej Piętko

i mieścił Ośrodek Doskonalenia Kadr Kierowniczych Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego oraz Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Pierwotnie budynek wyróżniał się bogatym

it housed various government training programs, including the Management Training Centre of the Ministry of Forestry and Wood Industry and the Ministry of Industry and Trade. While originally distinguished by its

Willa Leliwa na początku XX w. | Villa Leliwa at the beginning of the 20th century

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

eklektycznym wystrojem architektonicznym, po przebudowie dokonanej w latach 70. całkowicie stracił swój pierwotny charakter. ■

rich eclectic architectural design, the villa underwent significant reconstruction in the 1970s, completely altering its original character. ■

Willa Izyhali | Villa Izyhali

Fot. Andrzej Piętko

11 Willa Izyhali, ul. Sienkiewicza 15 Villa Izyhali, 15 Sienkiewicza St

Powstała w latach 1926–1927, według projektu architekta Tadeusza Sobeckiego.

Nazwa **Izyhali** pochodzi od imion córek właściciela **Władysława Paschalskiego**, Izy i Haliny. Pierwotnie rodzina w latach 20. XX w. zamieszkiwała usytuowaną obok i istniejącą do dziś willę Muszka.

Built between 1926 and 1927 by architect Tadeusz Sobecki, Villa **Izyhali** derives its name from Iza and Halina, the daughters of the owner, **Władysław Paschalski**. Prior to building this villa, the Paschalski family resided in the nearby Villa Muszka during the 1920s. Seeking to secure his

Paschalski, będący właścicielem Fabryki Maszyn dla Przemysłu Tytoniowego, postanowił zabezpieczyć przyszłość córek i w latach 1926–1927 na tej samej, podzielonej dziś działce, wystawił neobarokową willę. W czasie II wojny światowej w budynku mieściło się Waffenkomando, a po 1945 r. przedszkole. W 1975 r. dokonano zmian w konstrukcji budynku: zaprojektowano facjatkę w fasadzie i prawdopodobnie półokrągły ryzalit od strony południowej.

Willa **Izyhali** to neobarokowa, murowana z cegły, tynkowa na rezydencja posadowiona na planie kwadratu z aneksami i ryzalitami, przykryta dachem mansardowym z facjatami oraz balustradową attyką. ■

daughters' future, Paschalski, owner of the Warsaw Tobacco Industry Machinery Factory, constructed this neo-Baroque villa on the same plot of land, which is now further divided. During World War II, the building served as a Waffenkommando headquarters, and after 1945, it housed a kindergarten. Structural modifications were made in 1975, including the addition of an attic room in the facade and a likely semi-circular risalit on the south side.

Villa **Izyhali** is a neo-Baroque residence built with plastered brick. It features a square plan with annexes and risalits, topped by a mansard roof with facades and a balustraded attic. ■

Willa Muszka | Villa Muszka

Fot. Monika Bukowińska

12 Willa Muszka, ul. Sienkiewicza 17 Villa Muszka, 17 Sienkiewicza St

Powstała ok. 1911 r., według projektu architekta Bronisława Colonna-Czosnowskiego. Architekt willi był jej pierwszym właścicielem. W 1922 r. nieruchomość przeszła w posiadanie **Wacława i Marii Jeziorowskich**, a następnie, jeszcze w tym samym roku, **rodziny Paschalskich**. Władysław Paschalski był właścicielem Fabryki Maszyn

Designed and built around 1911 by its first owner, architect Bronisław Colonna-Czosnowski, Willa Muszka changed hands in 1922 to **Wacław and Maria Jeziorowski**, and later the same year, to the **Paschalski family**. Władysław Paschalski, owner of the Warsaw Tobacco Industry Machinery Factory (which became an

dla Przemysłu Tytoniowego w Warszawie, przekształconej w 1924 r. w fabrykę maszyn do wyrobu amunicji. W 1926 r. wybudował obok Muszki drugą willę, nazwaną od imienia jego córek Izy i Haliny **Izyhali**. W posiadaniu Paschalskich Muszka była do 1939 r., kiedy to została sprzedana. Po wojnie przejął ją Skarb Państwa. Obecnie stanowi własność prywatną. Willa ma cechy architektury rodzimej, z elementami neobaroku i stylu dworskiego. ■

ammunition machinery factory in 1924), built a second villa named **Izyhali** next to Muszka in 1926, named after his daughters. The Paschalskis owned Muszka until 1939, after which it was sold. Following the war, the State Treasury took possession of the property. Today, it remains in private hands. The villa exhibits features of native architecture, incorporating elements of Neo-Baroque and Manor styles. ■

13 Willa Maryla, ul. Sienkiewicza 19 Villa Maryla, 19 Sienkiewicza St

Powstała w 1903 r., według projektu architekta Józefa Piusa Dziekońskiego.

Built in 1903 by architect Józef Pius Dziekoński, Villa Maryla stands as one of the first

Willa Maryla | Villa Maryla

Fot. Andrzej Piętko

Willa Maryla została zbudowana jako jeden z pierwszych pensjonatów Konstancina. W latach 1903–1910 należała do rodziny Szapków, następnie, do 1927 r., do rodziny Grodzkich, a od 1928 r. – do Ludwika i Marii Chojnackich. Po wojnie przejął ją Skarb Państwa, przeznaczając na mieszkania kwaterunkowe.

Maryla stanowi harmonijne połączenie murowanej neogotyckiej architektury z drewnianą dekoracją snycerską. Zarówno wejście do budynku, jak i wszystkie drzwi i okna zamknięte są ostrymi łukami. Wieżę, stanowiącą główną część korpusu, flankują drewniane werandy nakryte daszkami, których trójkątne szczyty wypełnia

boarding houses constructed in Konstancin. It changed hands several times throughout history, belonging to the Szapek family (1903-1910), the Grodzki family (1910-1927), and finally to Ludwik and Maria Chojnacki from 1928 onwards. After World War II, the State Treasury acquired the property and converted it into council flats.

Maryla showcases a harmonious blend of brick neo-Gothic architecture and intricate wood carving decorations. The building's entrance, doors, and windows all feature pointed arches. The main structure, resembling a tower, is flanked by wooden verandas with canopies. These canopies boast triangular gables

dekoracja snycerska. Dekoracja ta znajduje się także na ściankach werand i balustradach balkonów. ■

adorned with woodcarving, a motif repeated on the veranda walls and balcony balustrades. ■

14 Pomnik katyński, pasaż Miłośników Konstancina naprzeciwko willi Maryla Katyń Monument, Konstancin Lovers' Walkway opposite Villa Maryla

Pomnik **Katyń – ocalić od zapomnienia** to pamiątkowa tablica umieszczona na granitowym bloku. Został odsłonięty w 2010 r. Upamiętnia 14 mieszkańców gminy Konstancin-Jeziorna zamordowanych przez NKWD wiosną 1940 r. w Katyniu, Charkowie i Twerze. Inicjatorką pomnika była Hanna Gutkowska, a wnioskodawcą – Towarzystwo Miłośników Piękna i Zabytków Konstancina im.

The Katyń – Save from oblivion monument is the commemorative plaque, unveiled in 2010 and mounted on a granite block, honours the 14 inhabitants of the Konstancin-Jeziorna municipality who were murdered by the NKVD in the spring of 1940 in Katyn, Kharkov, and Tver. Hanna Gutkowska initiated the monument's creation, while the Stefan Żeromski Society of Konstancin Lovers of Beauty and

Pomnik katyński | Katyń Monument

Fot. Hanna Winogrodzka-Szaflik

Stefana Żeromskiego. Wokół pomnika rośnie 14 dębów pamięci. ■

Monuments acted as its proposer. Fourteen memorial oak trees surround the monument, further solidifying its significance. ■

15 **Willa Świt**, ul. Żeromskiego 4 **Villa Świt**, 14 Żeromskiego St

Powstała ok. 1917 r., według projektu architektów Zdzisława Jasińskiego i Zenona Chrzanowskiego. Pierwszy właściciel willi **Zdzisław Jasiński** był popularnym warszawskim malarzem realistą, twórcą scen rodzajowych, portretów i pejzaży, a także polichromii w budynkach publicznych i prywatnych w Warszawie. W 1920 r. willę zakupił **Stefan**

Built around 1917 by architects **Zdzisław Jasiński** and Zenon Chrzanowski, Villa Świt was initially owned by its architect, Zdzisław Jasiński, a renowned Warsaw realist painter known for his genre scenes, portraits, landscapes, and public and private building polychromes. In 1920, the villa was acquired by the esteemed writer Stefan Żeromski, who resided

Willa Świt | Villa Świt

Fot. Andrzej Czuba

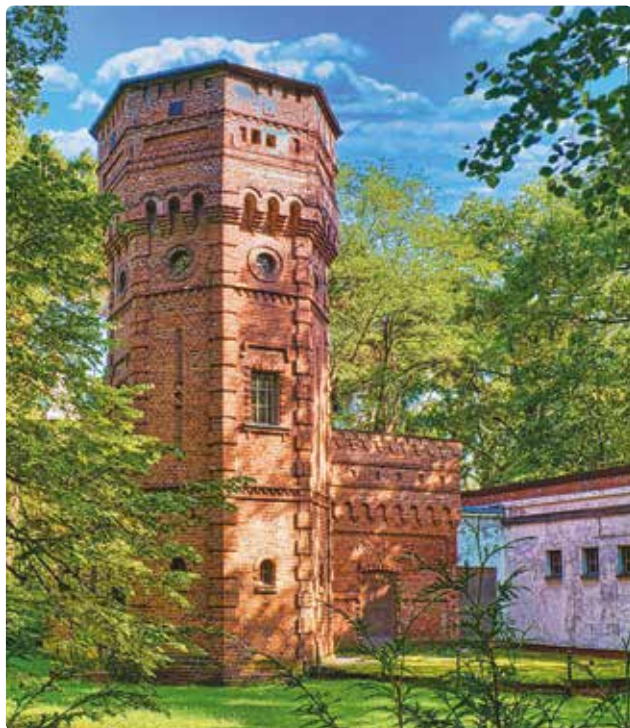

Willa Świt | Villa Świt

Fot. Hanna Winogrodzka-Szaflik

Żeromski i zamieszkał w niej ze swoją drugą żoną **Anną Zawadzką** i córką **Moniką**. Po jego śmierci w 1925 r. willa do 2001 r. pozostawała w rękach żony i córki, a następnie stała się prywatnym muzeum pod opieką założonej przez Monikę Żeromską Fundacji na rzecz Utrzymania Spuścizny po Stefanie Żeromskim. Willa nawiązująca do podmiejskich rezydencji włoskich jest dwukondygnacyjnym budynkiem o prostej bryle z dostawioną parterową werandą i tarasem. Oszczędny detal, podziały i forma okien oraz taras i balkony dodają jej dyskretnego uroku. Wyposażenie wewnątrz w większości stanowią przedmioty należące do rodziny Żeromskich. Okresowo willa jest dostępna dla zwiedzających. ■

there with his second wife **Anna Zawadzka** and daughter **Monika**. After Żeromski's passing in 1925, the villa remained in the family's possession until 2001. Subsequently, it was transformed into a private museum under the care of the Foundation for the Maintenance of Stefan Żeromski's Legacy, established by Monika Żeromska. Reminiscent of suburban Italian residences, Villa Świt is a two-story building featuring a simple structure with an attached single-story veranda and terrace. The subtle details, window divisions and shapes, along with the terrace and balconies, contribute to its understated charm. The interior furnishings primarily showcase objects belonging to the Żeromski family, and the villa periodically opens its doors to the public. ■

Wieża ciśnień | Water tower

Fot. Andrzej Czuba

16 Wieża ciśnień, ul. Żeromskiego 9 Water Tower / Wieża Ciśnień, 9 Żeromskiego St

Powstała w 1899 r., według projektu architekta Edwarda Lilpopa. Konstancińska wieża ciśnień została wybudowana wraz ze stacją wodociągów na zlecenie Towarzystwa Akcyjnego Ulepszonych Miejscowości Letniczych. Neogotycka budowla z czerwonej nietynkowanej cegły stanowi dekorację i punkt orientacyjny w topografii Konstancina. Niegdyś **zaopatrywała mieszkańców letniska w wodę.**

Built in 1899 by architect Edward Lilpop, the Konstancin Water Tower stands as a testament to the town's early infrastructure development. Commissioned by the Joint-Stock Society of Improved Summer Towns, this neo-Gothic structure, built with unplastered red brick, serves as a decorative landmark within Konstancin's landscape. It previously **supplied water to**

Przez pewien czas, w latach 90. XX w., w budynku znajdowała się kawiarnia Oktawia. Na hydrofornię składa się zarówno wysoka wieża na planie sześcioboku, jak i zbudowany obok niej prostokątny, ceglany, parterowy budynek. Wieża ma dekoracje neogotyckie i neorenesansowe, m.in. płyciny, okrągłe otwory, czyli oculusy, i pseudomachikuły (rodzaj ganka wystającego przed mur zewnętrzny, zaopatrzonego w otwory strzelnicze), zamknięte krenelażem (ozdobnym zwieńczeniem muru). Obiekt otoczony jest oryginalnym ogrodzeniem z dekoracyjną furtką. Obecnie nieużytkowany. ■

the residents of the summer resort, and for a brief period in the 1990s, housed the Oktawia café. The water tower complex comprises both a tall hexagonal tower and a rectangular, single-story brick building adjacent to it. The tower boasts Neo-Gothic and Neo-Renaissance decorative elements, including panels, circular openings (oculi), pseudo-machicolations (corbelled projections with firing holes), and a crenellated (decorative) roofline. An original fence with a decorative gate surrounds the structure. Currently, the water tower is no longer in use. ■

17 Willa Zbyszek, ul. Żeromskiego 6 Villa Zbyszek, 6 Żeromskiego St

Willa Zbyszek w trakcie rewitalizacji, 2024 r. | Villa Zbyszek undergoing revitalization, 2024

Fot. z zasobu Gminy Konstancin-Jeziorna

Willa Zbyszek, lata 90. XX w. | Villa Zbyszek, 1990s

Fot. Julian Henisz

Powstała w 1911 r., według projektu architekta Władysława Czosnowskiego.

Została wzniesiona dla **Marii Ahrends**. Kolejni właściciele nieruchomości to rodzina **Szaniawskich**. Willa przez wiele lat pełniła funkcję pensjonatu. W **Zbyszku** zatrzymywali się m.in. **Wacław Gąsiorowski**, powieściopisarz, wieloletni sołtys Konstancina oraz kompozytor Ludomir Różycki. To trójkondygnacyjny

Built in 1911 by architect Władysław Czosnowski, Villa Zbyszek was originally constructed for **Maria Ahrends**. The **Szaniawski** family later became the owners, and the villa served as a guesthouse for many years. Notable guests included **Wacław Gąsiorowski**, the novelist and long-time mayor of Konstancin, and composer Ludomir Różycki. The three-story brick building

murowany budynek przykryty dachem z ryzalitami. Charakteryzował się bogatą dekoracją snycerską, zdobiacą werandy oraz barierki balkonów. Po wojnie w pensjonacie były mieszkania kwaterunkowe. W 2008 r. willa uległa pożarowi. Obecnie znajduje się w rękach prywatnych i jest w trakcie rewitalizacji. ■

features a roof with risalits and was once characterized by rich woodcarving decorations embellishing its verandas and balcony railings. After World War II, the guesthouse functioned as a council house. Unfortunately, a fire damaged the villa in 2008. Currently in private ownership, it is undergoing restoration. ■

18 **Willa Helena**, ul. Sienkiewicza 11 **Villa Helena**, 11 Sienkiewicza St

Powstała w 1901 r., prawdopodobnie według projektu architekta Jana Heuricha młodszego. Neorenesansowa willa została zbudowana dla Felicji Roman. Jest to

Built in 1901, Villa Helena is attributed to architect Jan Heurich the younger. This Neo-Renaissance villa was constructed for Felicja Roman. The two-story building

Willa Helena | Villa Helena

Fot. Andrzej Czuba

piętrowy budynek na planie prostokąta, nakryty dachem kopertowym. Bogate detale dekoracyjne utrzymane są w stylistyce neorenesansowej. Przykładem jest fryz pod gzymsem z dekoracją reliefową, pasowe boniowanie parteru oraz ozdobna loggia z wstawionym portykiem kolumnowym i bocznymi konsolami. ■

boasts a rectangular plan and is topped with a hipped roof. Its rich decorative details reflect the Neo-Renaissance style, evident in the frieze with relief decoration under the cornice, the strip rustication of the ground floor, and the ornamental loggia featuring an inserted column portico and side consoles. ■

19 Willa Anna, ul. Żeromskiego 10 Villa Anna, 10 Żeromskiego St

Zbudowana w 1904 r., według projektu architekta Jana Heuricha młodszego.

Willa Anna to wspaniały przykład secesji wiedeńskiej wśród konstancińskich rezydencji. Została wzniesiona w 1904 r. przez firmę Władysława Czosnowskiego. Pierwotnymi właścicielami willi byli adwokat **Albert Klimpel** i jego żona **Anna** z Kohlerów, której imieniem willa została nazwana. Po śmierci właściciela, w 1930 r., zgodnie z jego wolą posiadłość przeszła na własność **Kasy im. Józefa Milanowskiego** – fundacji wspierającej polską naukę. Od tego czasu pełniła funkcję pensjonatu, w którym spotykała się elita warszawskich uczonych. Częstym gościem

Built in 1904 by the firm of Władysław Czosnowski and designed by architect Jan Heurich the younger.

Villa Anna stands as a remarkable example of Viennese Art Nouveau architecture among Konstancin's residences. The villa was commissioned by lawyer **Albert Klimpel and his wife Anna**, née Kohler, after whom it was named.

Following Klimpel's passing in 1930, his will stipulated that the property be transferred to the **Józef Mianowski Fund**, a foundation dedicated to supporting Polish science. Consequently, the villa became a guesthouse frequented by the elite of Warsaw's academic world, with notable

Willa Anna | Villa Anna

Fot. Andrzej Piętko

był tu m.in. prof. **Władysław Tatarkiewicz**. Po 1945 r. budynek podzielił losy innych konstancińskich rezydencji, stając się wielorodzinnym budynkiem kwaterunkowym. Obecnie, pieczołowicie odrestaurowany, znajduje się w prywatnych rękach. ■

guests including Professor **Władysław Tatarkiewicz**. After World War II, like many other residences in Konstancin, it was converted into a multi-family council house. Today, the meticulously restored villa is back in private hands. ■

20 Willa Julia, ul. Batorego 20 Villa Julia, 20 Batory St

Powstała w 1905 r. według projektu Karola Machlejda i architekta Władysława Czosnowskiego. Willę zaprojektował dla siebie **Karol Machlejd** – właściciel

In 1905 **Karol Machlejd**, owner of one of Warsaw's largest breweries, designed and built the villa for himself, together with the architect Władysław Czosnowski.

Willa Julia, początek XX w. | Villa Julia, early 20th century

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

jednego z największych browarów warszawskich. Na cześć zmarłej żony Juliany willi nadano imię **Julia**. W 1906 r. właścicielem willi stał się **Julian Machlejd** – pastor, pedagog i przemysławiec, a także pierwszy dyrektor Gimnazjum im. Mikołaja Reja w Warszawie. Potomkowie Karola Machlejda mieszkają w tym domu do dziś.

Willa została zaprojektowana w duchu architektury eklektycznej, z elementami neorenesansu. Jest budowlą murowaną, otynkowaną, z dwiema drewnianymi werandami. Elewacje frontowa i ogrodowa ozdobione są ryzalitami. W szczycie jednego z nich (od ul. Żeromskiego) znajduje się napis Julia. ■

It was named after Machlejd's late wife, Julianna. In 1906, the property changed hands to **Julian Machlejd**, a pastor, pedagogue, industrialist, and the first principal of the Mikołaj Rej Gymnasium in Warsaw. Remarkably, descendants of Karol Machlejd still reside in the villa today. Architecturally, Villa Julia embodies the spirit of eclecticism, incorporating elements of Neo-Renaissance. This brick, plastered building features two wooden verandas, with the front and garden elevations adorned with risalits. Notably, the gable facing Żeromskiego St bears the inscription Julia. ■

▲ Willa Julia
Villa Julia
Fot. Andrzej Czuba

◆ Fasada willi Julia
The facade
of the Villa Julia

Fot. Julian Henisz

21 Willa Ukrainka, ul. Batorego 16 Villa Ukrainka, 16 Batory St

Powstała w 1914 r., według projektu architektów Mikołaja i Tadeusza Tołwińskich. Willa została zbudowana na zlecenie rodziny **Jurewiczów**. Podczas I wojny światowej budynek pełnił funkcję pensjonatu prowadzonego przez p. Strzelczyka z Warszawy. Po wojnie willę nabyli **Olga i Adolf Emerykowie**. Pensjonat znany był ze świetnej orientalnej kuchni, nad którą pieczę trzymała pochodząca z Grecji Olga, z domu Argherino. Po wybuchu w Rosji rewolucji październikowej w 1917 r. w Ukraince zatrzymywało się wielu rosyjskich dygnitarzy, książąt, a także rosyjskich artystów, m.in. słynny śpiewak operowy Fiodor Szalapin, traktując pensjonat jak azyl. W tym czasie Ukrainka stała się prawdziwym salonem kulturalnym. Mieszkała tu słynna śpiewaczka Mary Karnicka, a częstymi gośćmi bywali przedstawiciele angielskiej dyplomacji i artyści, m.in. Ludomir Różycki i Grzegorz Fitelberg. Od 1934 r. w Ukraince, wraz z żoną Astą z Heningsenów, mieszkał **Wacław**

Built in 1914 by architects Mikołaj and Tadeusz Tołwiński, Villa Ukrainka was commissioned by the **Jurewicz** family. During World War I, the building functioned as a guesthouse managed by Mr. Strzelczyk from Warsaw. After the war, **Olga and Adolf Emeryk** acquired the property and continued operating the guesthouse. Notably, Olga, née Argherino, who hailed from Greece, was known for her exceptional oriental cuisine, drawing many guests. Following the outbreak of the October Revolution in 1917, Villa Ukrainka became a haven for numerous Russian dignitaries, princes, and artists, including the renowned opera singer Fyodor Chaliapin. This influx transformed the guesthouse into a vibrant cultural salon. Notably, the famous singer Mary Karnicka resided here, and English diplomats, artists like Ludomir Różycki and Grzegorz Fitelberg, were frequent guests.

From 1934 onwards, **Wacław Gąsiorowski**, a renowned author of novels like *Pani Walewska*, *Szwależerowie*

Willia Ukrainka | Villa Ukrainka

Fot. Andrzej Piętko

Gąsiorowski – pisarz, autor m.in. powieści *Pani Walewska*, *Szwależerowie* 1809 r. i *Huragan*. Gąsiorowski od 1936 r. pełnił funkcję **sołtysa Konstancina**. W 1937 r. zamieszkała tu również **Heddi Pate**, postać barwna, słynąca z elegancji i ekscentrycznego stylu życia, a także, szczególnie po II wojnie światowej, z działalności społecznej na rzecz odbudowy stolicy i działalności charytatywnej, której beneficjentami byli również mieszkańcy Konstancina. Obecnie w willi wciąż mieszkają kolejni przedstawiciele rodziny Emeryków. ■

1809, and *Huragan*, resided in Ukrainka with his wife Asta, née Heningsen. Gąsiorowski also served as **Konstancin's mayor** from 1936. In 1937, **Heddi Pate**, known for her elegance, eccentricity, and social work, particularly after World War II, also moved to the villa, contributing significantly to the capital's reconstruction and offering charitable support to Konstancin residents. Currently, the villa remains in the hands of successive generations of the Emeryk family. ■

Willa Rusałka | Villa Rusałka

Fot. Andrzej Piętko

22 Willa Rusałka, ul. Batorego 17 Willa Rusałka, 17 Batorego St

Powstała w 1911 r., według projektu architekta Bronisława Colonna-Czosnowskiego. Willa została zbudowana dla Stefana i Anieli z Olszewskich **Grandenbergów**. W 1920 r. stała się własnością Walentego i Heleny **Wrześniewskich**, a następnie w 1939 r. Henryka i Jadwigi **Lipińskich**. W czasie okupacji budynek zajęło Gestapo, a po 1945 r. przejął Skarb Państwa. Rusałka to jedna z kilku pełnych uroku konstancińskich willi w stylu szwajcarskim. Parterowa, o rozczłonkowanej bryle, nakryta wysokim czterospadowym dachem,

Built in 1911 by architect Bronisław Colonna-Czosnowski, Villa Rusałka was originally constructed for Stefan and Aniela **Grandenberg**, née Olszewska. Ownership subsequently changed hands, with Walenty and Helena **Wrześniewski** acquiring the property in 1920, followed by Henryk and Jadwiga **Lipiński** in 1939. During World War II, the building was occupied by the Gestapo, and after the war, it was taken over by the State Treasury. Rusałka stands as one of Konstancin's charming villas built in the Swiss style. Featuring a single-story with

odznacza się harmonijnymi proporcjami i bogatą dekoracją snycerską. ■

a fragmented structure and a high hipped roof, the villa is characterized by harmonious proportions and rich wood-carving decorations. ■

23 Willa Kaprys, ul. Żeromskiego 15 Villa Kaprys, 15 Żeromskiego St

Powstała w 1904 r., według projektu architekta Bronisława Colonna-Czosnowskiego. Willę zbudowano na zlecenie **Władysława Giełżyńskiego** – kupca, fabrykanta dywanów i właściciela sklepu z artykułami dekoracyjnymi. Po 1939 r. stała się własnością **Marii Mrozowskiej**. W latach 90. XX w. budynek spłonął niemal doszczętnie,

Built in 1904 by architect Bronisław Colonna-Czosnowski, Villa Kaprys was originally commissioned by **Władysław Giełżyński**, a merchant, carpet manufacturer, and owner of a decorative articles shop. After 1939, the property became the possession of **Maria Mrozowska**. Tragically, in the 1990s, the building suffered a fire which left it almost

Willa Kaprys | Villa Kaprys

Fot. Andrzej Piętko

po czym został odbudowany zgodnie z projektem architekta **Ryszarda Wyżyńskiego** dla prywatnego inwestora. Jego bryła i wystrój architektoniczny zostały odtworzone w oparciu o materiały ikonograficzne. Budynek przypomina włoski pałac z loggią o neorenesansowym wystroju architektonicznym. ■

completely destroyed. However, it was subsequently rebuilt based on a design by architect **Ryszard Wyżyński** for a private investor. The reconstruction utilized iconographic materials to faithfully replicate the villa's original massing and architectural decorations. Today, the villa resembles an Italianate palazzo, featuring a loggia and characteristic neo-Renaissance architectural details. ■

24 Willa Słoneczna, Piłsudskiego 31 Villa Słoneczna, 31 Piłsudskiego St

Powstała ok. 1908 r., według projektu pierwszego właściciela Jana Wedegisa. W 1919 r. willa stała się własnością **Władysława hr. Kościelskiego**, wydawcy, poety i tłumacza.

Built around 1908 by its first owner, Jan Wedegis, Villa Słoneczna changed hands in 1919, becoming the property of **Count Władysław Kościelski**, a publisher, poet,

Willa Słoneczna | Villa Słoneczna

Fot. Andrzej Czuba

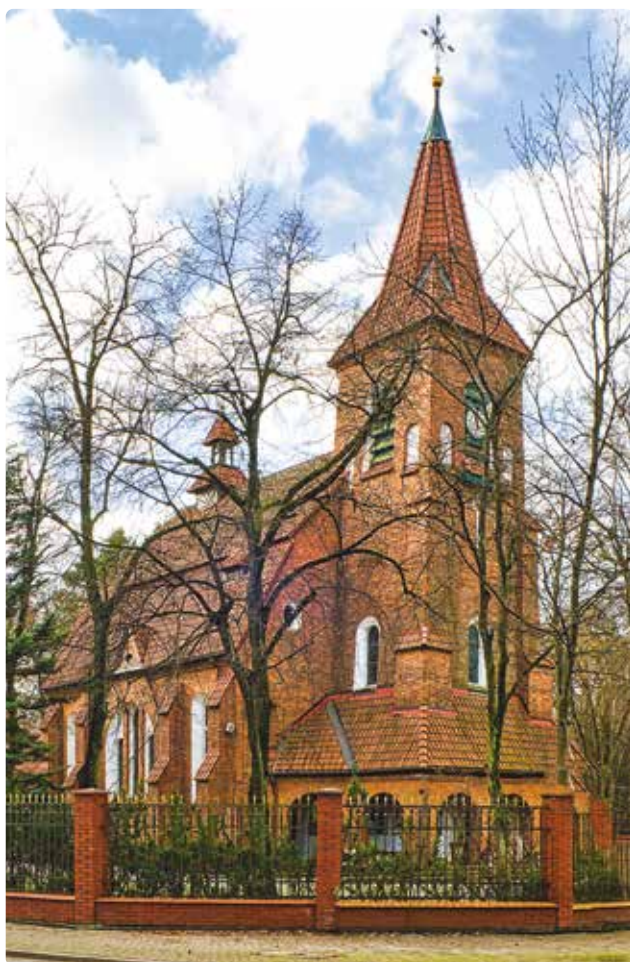

Willa Słoneczna, początek XX w. | Villa Słoneczna, early 20th century

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Biały

Następnie od 1926 r. należała do **Cecylii i Daniela Krausharów**. Daniel Kraushar był znanym przedsiębiorcą, właścicielem popularnego Domu Handlowego w Warszawie. Na jego zlecenie pod koniec lat 20. XX w. w ogrodzie willi umieszczono rzeźby cenionego warszawskiego artysty Stanisława Jackowskiego – **Tancerkę** oraz na barierce rosalium posąжки czterech puttów – alegorii pór roku. W czasie okupacji willa, przemianowana na Sonnenschein, była rezydencją Ludwiga Leista, starosty dystryktu warszawskiego. W 1946 r. nieruchomość stała się własnością Ambasady ZSRR, a obecnie należy do Przedstawicielstwa Handlowego Federacji Rosyjskiej. ■

and translator. In 1926, ownership transferred to **Cecilia and Daniel Kraushar**. Daniel Kraushar was a renowned entrepreneur and owner of the well-known Trading House in Warsaw. Notably, during the late 1920s, upon his request, sculptures by the esteemed Warsaw artist Stanislaw Jackowski were placed within the villa's garden, including **The Dancer** and four putti statues (allegories of the seasons) adorning the rosearium railing. During the German occupation, the villa was renamed "Sonnenschein" and served as the residence of Ludwig Leist, the starost of the Warsaw district. In 1946, the property became the possession of the USSR Embassy and currently belongs to the Trade Representative Office of the Russian Federation. ■

Kościół pw. Wniebowzięcia NMP | Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary
Fot. Zasoby Gminy Konstancin-Jeziorna

25

Kościół Wniebowzięcia NMP,
ul. Piłsudskiego 54
Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary, 54 Piłsudskiego St

Powstał w latach 1911–1913, według projektu architektów Józefa Piusa-Dziekońskiego i Zdzisława Mączyńskiego.

Built between 1911 and 1913, the Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary, designed by architects Józef

Ceglany neogotycki kościół przy jednej z głównych ulic Konstancina jest bez wątpienia wizytówką miejscowości. Ufundowała go **Józefa z Iwaskiewiczów hr. Dąmbska**. Teren pod budowę świątyni подарował **Witold hr. Skórzewski**. Kościół ma charakterystyczną bryłę z prostokątnym korpusem nawowym i zamkniętym trójbocznie prezbiterium. Z przodu znajduje się trójarkadowe podcienie, na którym wspiera się wieża dzwonnicza. Częściowo wnętrza i wyposażenie kościoła zostały wykonane przez Józefa Rostkowskiego. Poświęcenia kościoła dokonał w 1913 r. ksiądz prałat Leopold Łyszkowski. We wrześniu 1976 r. **kardynał Stefan Wyszyński** erygował uroczyscie parafii w Konstancinie. ■

Pius Dziekoński and Zdzisław Mączyński, stands as a landmark on one of Konstancin's main streets. This neo-Gothic brick church was founded by **Countess Józefa Dąmbska**, née Iwaskiewicz, with the land for its construction donated by **Count Witold Skórzewski**.

The church features a characteristic structure with a rectangular nave and a three-sided closed. A three-bay arcade supported by a bell tower graces the front of the building. Notably, Józef Rostkowski contributed to the church's interior design and furnishings. The church was consecrated in 1913 by prelate Leopold Łyszkowski, and in September 1976, **Cardinal Stefan Wyszyński** solemnly established the parish in Konstancin. ■

26

Willa Miła, ul. Piotra Skargi 4
Villa Miła, 4 Piotra Skargi St

Powstała w 1912 r., według projektu nieznanego architekta. Willa Miła, zwana również **Dworkiem Józi**, została wybudowana dla **Hermana Leviego**, do którego należała w latach 1912–1927. Przed 1920 r. bywał tu gościem znany **malarz Stanisław Lentz**. Przez

Built in 1912 by an unknown architect, Willa Miła, also known as **Dworek Józi**, was originally constructed for **Herman Levi**, who owned it from 1912 to 1927. Before 1920, the renowned **painter Stanisław Lentz** was a guest at the villa. The property subsequently changed

Willa Miła | Villa Miła

Fot. Andrzej Czuba

kolejnych 11 lat nieruchomość stanowiła własność **Hermana Ginsberga**, a w latach 1936–1939 **Karoliny Strassmanowej**. W 1958 r. budynek, uznany za mienie opuszczone, został przejęty przez Skarb Państwa. Obecnie stanowi własność prywatną. Willa Miła jest jednym z niewielu zachowanych domów drewnianych w Konstancinie. Zbudowana na planie prostokąta, jednokondygnacyjna, z poddaszem użytkowym, zwraca uwagę zachowaną oryginalną dekoracją snycerską. ■

Kierujemy się w stronę Parku Zdrojowego i kończymy spacer.

hands, belonging to **Herman Ginsberg** from 1928 to 1939 and **Karolina Strassmanowa** between 1936 and 1939. In 1958, the villa, deemed abandoned property, was taken over by the State Treasury. Currently, it is in private hands.

Willa Miła stands as one of the few remaining wooden houses in Konstancin. Built on a rectangular plan, this single-story building with a usable attic draws attention with its preserved, original woodcarving decorations. ■

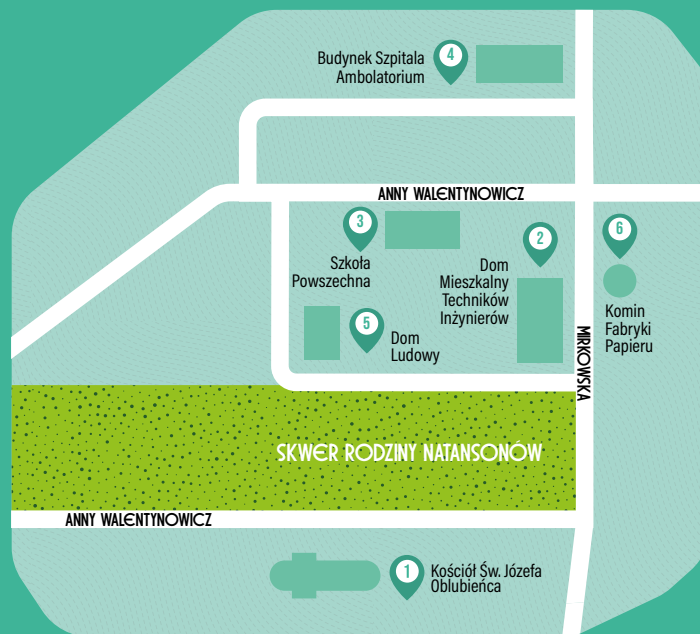
This concludes our walk, leading us towards the Spa Park.

Trasa 2

Route 2

Papiernia w Jeziornie

Paper Mill / Papiernia in Jeziorna

Papiernia od strony stawu dolnego | The paper mill from the side of the lower pond

Fot. Hanna Winogrodzka-Szaflik

Trasa 2 / Route 2

Papiernia w Jeziornie

Paper Mill / Papiernia in Jeziorna

Czas zwiedzania ok. 30 min., nie licząc pobytu w Muzeum Wycinanki.

Tour time: Approximately 30 minutes (excluding a visit to the Museum of Paper Cutting / Muzeum Wycinanki)

Papiernia w Jeziornie, ul. Mirkowska 45

The Paper Mill, Jeziorna, 45 Mirkowska St

Zwiedzanie rozpoczynamy w Natan-son Family Square next to St. Joseph the Spouse Church, 1 Anna Walentynowicz St, in

Walentynowicz 1, w Mirkowie, osiedlu Konstancina-Jeziorny.

Jeziorna była wsią znaną od średniowiecza. Przez następne stulecia stanowiła wiejską gminę. Od 1969 r. jest dzielnicą miasta Konstancin-Jeziorna. To najstarsza część Konstancina.

W Jeziornie, nad rzeką Jeziorką, od XV w. działały młyny, a przeszło 260 lat temu, w 1760 r., zbudowano młyn papierniczy, który dał początek przyszłej papierni. Początkowo był to młyn wodny, w którym ręcznie czerpano papier. W latach 70. XVIII w. dzierżawcą młyna został baron Jan Józef Feliks

Mirków, a district of Konstancin-Jeziorna.

Jeziorna, a village known since the Middle Ages, was a rural municipality for centuries. Since 1969, it has been a district of the town of Konstancin-Jeziorna, considered the oldest part of the town.

The Paper Mill in Jeziorna: Mills have operated on the banks of the Jeziorka River in Jeziorna since the 15th century. In 1760, a paper mill was established, later evolving into the Mirków Paper Mill. Initially, it was a water mill producing handmade paper. In the 1770s, Baron Jan Józef Feliks Kurtz became the tenant, modernizing

Papiernia w Jeziornie w XIX wieku | Paper Mill in Jeziorna, 19th century

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

Kurtz, który go unowocześnił i sprowadził nowe urządzenia papiernicze. Uzyskał też wsparcie finansowe króla Stanisława Augusta Poniatowskiego oraz prestiżowy tytuł Papierni Królewskiej. Na czerpanym papierze z Jeziorny została zapisana Konstytucja 3 Maja i dokumenty Sejmu Czteroletniego.

W 1887 r., za czasów Królestwa Polskiego, Papiernię kupiło Akcyjne Towarzystwo Mirkowskiej Fabryki Papieru, którego właścicielami byli **Leopold Kronenberg** i **Edward Natanson**. To był nowy etap w życiu Papierni. Została ona znacząco rozbudowana i zmodernizowana. Nowi właściciele zbudowali również nowoczesne osiedle dla pracowników – **Mirków**. Po II wojnie światowej, w 1945 r., Mirkowska Fabryka Papieru została znacjonalizowana. Nastąpił nowy etap jej rozwoju, w Polsce Ludowej jej nazwa brzmiała **Warszawskie Zakłady Papiernicze**. Po prywatyzacji w 2012 r. **Mirkowska Fabryka Papieru** po przeszło 262 latach zakończyła działalność. Obecnie jest w rękach prywatnych, czeka na rewitalizację. ■

the mill and introducing new equipment. He also secured the financial support of King Stanisław August Poniatowski and gained the prestigious title of Royal Paper Mill. Notably, the 3rd of May Constitution and documents of the Four-Year Sejm were written on paper produced here.

In 1887, the Joint-Stock Society of the Mirków Paper Factory, owned by **Leopold Kronenberg** and **Edward Natanson**, acquired the mill. This marked a new era of significant expansion and modernization. The new owners also built a modern housing estate for their employees, known as **Mirków**.

After World War II, the Mirków Paper Mill was nationalized and operated under the name **Warszawskie Zakłady Papiernicze** during the People's Republic of Poland. Following privatization in 2012, **Mirkowska Fabryka Papieru** ceased operations after more than 252 years. Today, the site remains in private hands and awaits revitalization. ■

Kościół pw. św. Józefa Oblubieńca | St. Joseph the Spouse Church

Fot. Andrzej Czuba

1 Kościół św. Józefa Oblubieńca,
ul. Anny Walentynowicz 1
St. Joseph the Spouse Church,
1 Anna Walentynowicz St

Zbudowany w latach 1907–1909, według projektu architekta Hugona Kudery.

Plac pod budowę kościoła podarował ówczesny właściciel Fabryki Papieru Edward Natanson. Budowla została sfinansowana z datków społeczeństwa. Kościół w stylu neogotyckim jest jednonawowy, z wysoką

Built in 1907–1909 by architect Hugo Kudera. The church was financed by public donations on the land donated by Edward Natanson, then owner of the Paper Mill. This neo-Gothic church features a single aisle and a tall tower in the facade. The main altar showcases a wooden statue

wieżą w fasadzie. W ołtarzu głównym znajduje się drewniana figura św. Józefa z Dzieciątkiem na tle obrazu z widokiem kościoła i Fabryki Papieru. W 1957 r. kardynał Stefan Wyszyński erygował samodzielną parafię św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny. ■

of St. Joseph with the Child, set against a painting depicting the church and the Paper Mill. In 1957, Cardinal Stefan Wyszyński established the independent parish of St. Joseph the Spouse of the Blessed Virgin Mary. ■

2 **Dom mieszkalny dla techników i inżynierów Fabryki Papieru, ul. Mirkowska 58** **Dwelling house for technicians and engineers of the Paper Mill, 58 Mirkowska St**

Zbudowany ok. 1900 r., według projektu architekta Stefana Szyllera. Właściciele Mirkowskiej Fabryki

Built around 1900 by architect Stefan Szyller. Leopold Kronenberg and the Natanson family, owners of the

Dom mieszkalny dla robotników, przełom XIX i XX wieku | Residential building for workers,
Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

Dom mieszkalny dla techników i inżynierów | Residential building for technicians and engineers
Fot. Andrzej Czuba

Papieru: Leopold Kronenberg i rodzina Natansonów zbudowali dla pracowników nowoczesne osiedle z czerwonej cegły, w stylu neogotyckim. Znalazły się tu osobne budynki dla robotników oraz budynek dla inżynierów i urzędników. ■

Mirkowska Paper Factory, constructed a modern red-brick housing estate for their employees in a neo-Gothic style. This building housed engineers and clerks, while separate buildings were built for workers. ■

3 **Budynek Szkoły Powszechnej, ul. Anny Walentynowicz 24** **Building of the Primary School, 24 Anna Walentynowicz St**

Zbudowany ok. 1892 r. według projektu architekta Jana Wąsowicza. Obecnie w budynku znajduje się m.in. Klub Seniora. ■

Built around 1892 by architect Jan Wąsowicz. Currently, the building houses, among others, the Senior Citizens' Club. ■

Budynek Szkoły Powszechnej, przełom XIX i XX wieku | Building of the Primary School

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

Budynek dawnej Szkoły Powszechnej | The building of the former Primary School

Fot. Andrzej Czuba

Budynek Szpitala i Ambulatorium | The Hospital and Infirmary Building

Fot. Hanna Winogrodzka-Szaflik

4 Budynek Szpitala i Ambulatorium, ul. Mirkowska 56 The Hospital and Infirmary Building, 56 Mirkowska St

Zbudowany ok. 1900 r., według projektu architekta **Stefana Szyllera**. Obecnie znajduje się tutaj m.in. ośrodek zdrowia.

Built around 1900 by architect **Stefan Szyller**. Presently, it houses, among others, a Health Centre.

Budynek Szpitala i Ambulatorium, przełom XIX i XX wieku | The Hospital and Infirmary Building

Pocztówka ze zbiorów Elżbiety Białej

5 **Dom Ludowy**, ul. Anny Walentynowicz 18 **People's House**, 18 Anna Walentynowicz St

Zbudowany ok. 1908 r. służył mieszkańcom jako przedszkole (ochronka). Po II wojnie światowej mieściło się w nim kino Mirków. Obecnie, po gruntownym remoncie, znajduje się tutaj **Muzeum Wycinanki**. Papiernia w Jeziornie była kolebką wycinanki, sztuki ludowej typowej dla Mazowsza. W 1838 r. uruchomiono maszynę do wyrobu cienkiego, glansowanego, kolorowego papieru, z którego

Built around 1908, this single-story building originally served as a kindergarten. After World War II, it housed the Mirków cinema. Today, after extensive renovation, it houses the **Museum of Paper Cutting / Muzeum Wycinanki**.

The Paper Mill in Jeziorna played a significant role in the development of paper cutting, a folk art typical of Masovia. In 1838, a machine was introduced to produce thin, glittering, coloured paper, which was used by local women to

Dom Ludowy w Jeziornie | People's House in Jeziorna

Fot. Zasoby Gminy Konstancin-Jeziorna

kobiety na wsiach tworzyły papierowe ozdoby. Ofiarodawcą ok. 3 tys. wycinanek dla Muzeum był dr **Antoni Śledziewski**, kulturoznawca, badacz i popularyzator sztuki ludowej i folkloru. ■

create intricate paper decorations. The Museum exhibits a collection of approximately 3,000 paper cut-outs donated by Dr. **Antoni Śledziewski**, a cultural expert and promoter of folk art and folklore. ■

Muzeum Wycinanki jest otwarte we wtorki i środy od 10 do 18, w czwartki od 12 do 20, w piątki od 10 do 18 oraz w soboty i niedziele od 12 do 17.

Museum of Paper Cutting – Opening Hours:

Tuesday & Wednesday: 10:00 AM – 6:00 PM,

Thursday: 12:00 PM – 8:00 PM, Friday: 10:00 AM – 6:00 PM,

Saturday & Sunday: 12:00 PM – 5:00 PM

Muzeum Wycinanki | Museum of Paper Cutting

Fot. Andrzej Piętka

6 **Komin Fabryki Papieru**, po przeciwnej stronie ulicy Mirkowskiej **The Paper Factory chimney**, located on the opposite side of Mirkowska St

Zbudowany z czerwonej cegły, jest symbolem Mirkowskiej Fabryki Papieru,

This red-brick chimney stands as a symbol of the Mirków Paper Factory. While

Komin Fabryki Papieru | The Paper Factory chimney

Fot. Andrzej Czuba

aktualnie na teren pofabryczny nie można wejść. Zabytkowe budynki papierni (wpisane do rejestru zabytków) czekają na rewitalizację. ■

the post-factory area is currently inaccessible, the historic buildings of the paper mill (listed in the register of historical monuments) await revitalization efforts. ■

**TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW
PIĘKNA I ZABYTEKÓW
KONSTANCINA**
IM. STEFANA ZEROMSKIEGO

KONSTANCIN-JEZIORNA
więcej niż uzdrowisko